

Indstilling til Cavlingprisen 2022 – Frederik Hugo Ledegaard Thim, DR Dokumentar

Vi indstiller hermed journalist Frederik Hugo Ledegaard Thim fra DR Dokumentar for hans enestående og vedholdende arbejde med podcast-serien "Det Levende Bevis".

Igennem syv afsnit fortæller Ledegaard Thim historien om et dansk-somalisk forældrepar fra Fredericia, der er blevet dømt i byret, landsret og højesteret for at have fået deres to døtre omskåret på en ferie til Afrika i 2015.

Forældrene får hver halvandet års fængsel for forbrydelsen, men sagens to ofre - de to døtre - har igennem hele sagen holdt fast i, at de aldrig er blevet omskåret.

Derfor satte Frederik Ledegaard sig for fire år siden for at undersøge, hvem der havde ret: Retssystemet eller sagens ofre.

Her fire år senere har hans arbejde og afsløringer fået flere førende eksperter til at konkludere, at forældrene har været udsat for et justitsmord.

Da politiet i 2015 får mistanke om, at de to piger er blevet omskåret, bliver de undersøgt på Retsmedicinsk Institut i Odense. Her bliver det konkluderet, at pigerne har fået skåret klitoris og 5 mm af de yderste kønslæber af. Det er videoen af denne undersøgelse, der bliver sagens hovedbevis.

Men da Frederik Ledegaard, efter næsten 3 års gentagne forsøg, får aktindsigt i sagens dokumenter, får han at vide, at hovedbeviset er forsvundet.

Politiet fortæller, at de har kontaktet de relevante myndigheder, der kunne have dem liggende, men at de ikke er til at genfinde. Først da Frederik Ledegaard selv begynder at tage kontakt til forskellige instanser, heriblandt Retsmedicinsk Institut, og spørger, om de stadig har videooptagelserne liggende, bliver han få dage senere kontaktet af politiet, der fortæller, at de pludselig har genfundet sagens hovedbevis. Et sammentræf, der ikke kan tolkes anderledes end, at politiet enten ikke har undersøgt sagen ordentligt eller værre - har forsøgt at skjule beviset.

Samtidig får Frederik Ledegaard efter mere end tre års kamp adgang til den afhøringsvideo, der bliver optaget med den yngste af døtrene, den dag forældrene bliver anholdt. Denne video viser, hvordan den yngste datter 18 gange holder fast i, at hun ikke er blevet omskåret på ferien til Afrika, og den viser, hvordan hun ikke engang er klar over, hvad omskæring er. På samme måde viser dokumenter, at den ældste datter også vedholdende har holdt fast i, at hun aldrig er blevet omskåret. At der aldrig er sket en forbrydelse.

Alligevel vælger både Byretten, Landsretten og Højesteret at se bort fra de to ofres vedholdende forklaring om, at de ikke er blevet omskåret.

I podcast-serien afsløres det nu, at der efter Retsmedicinsk Instituts undersøgelse er fire gynækologer, der fysisk har undersøgt de to piger. Heriblandt verdens førende ekspert i omskæring, Birgitta Essen. De fire gynækologer konkluderer alle, at pigerne *ikke* har nogen tegn på at være blevet omskåret. Men da Den Særlige Klageret skal tage stilling til, om retssagen skal genoptages på baggrund af Birgitta Essens vurdering, afviser Retslægerådet, at hendes nye undersøgelse giver anledning til, at de skulle ændre deres oprindelige konklusion. Men stik imod rådets egne retningslinjer bliver der ikke givet en forklaring på, hvorfor Birgitta Essens undersøgelse ikke giver anledning til at ændre rådets oprindelige konklusion.

Derfor undersøger Frederik Ledegaard, hvilke læger der har foretaget de to vurderinger i Retslægerådet. Og her afslører han både, hvordan ingen af de, af Rådet tre udpegede læger, har speciale i kvindeomskæring. Derudover finder Frederik Ledegaard ud af efter gentagne aktindsigter hos forskellige myndigheder, at det er de selvsamme tre læger, der oprindeligt konkluderede, at pigerne var omskåret, der bliver sat til at genvurdere, om deres oprindelige konklusion var forkert.

Faktisk viser det sig, at det er normal praksis at lade de samme læger lave en second opinion i

Retslægerrådet, hvilket får en række eksperter til at kalde det en retsskandale, der kan have skabt lignende problemer i retssager de sidste 70 år, og som kan fortsætte i fremtiden, hvis ikke politikerne skrider ind.

Da Frederik Ledegaard får adgang til sagens hovedbevis, videoen af den oprindelige retsmedicinske undersøgelse, beder han ledende overlæge på Hvidovre Hospitals gynækologiske afdeling, Charlotte Wilken, der siden 1990'erne har forsket i og arbejdet mod pigeomskæring, om at se den og beder hende vurdere, om der er nogen som helst tegn, der kunne indikere, at de to piger havde været udsat for en omskæring.

Ifølge Wilken er det tydeligt, at begge piger har helt normale kønsorganer, og at der ikke er skåret i dem. Videoen dokumenterer ikke, at pigerne er omskåret.

Uden Frederik Ledegaards vedholdende arbejde for at finde hovedbeviset, ville det stadig være "forsvundet" i dag.

I podcastserien præsenterer Frederik Ledegaard de mange nye oplysninger for den anklager, der fik forældrene dømt i byretten. Det får efterfølgende anklageren til at udtale, at de nye oplysninger burde få retssagen til at gå om. Det er måske første gang, at en anklager fra en retssag går ud og siger, at en af deres egne tidligere sager bør gå om og vidner om styrken af dokumentation i podcastserien.

Igennem serien interviewer Frederik Ledegaard storesøsteren Amira over flere omgange. Over de mange interviews formår han at skabe en fortrolighed med den unge pige, hvilket gør hende tryk nok til at fortælle om stærkt intime oplysninger, som hun ellers ikke ville kunne tale med en mandlig journalist om. Igennem de mange interviews oplever man som lytter historien om en uge pige, der vedholdende har kæmpet mod det danske retssystem i årevis, men også historien om en pige, der igennem hele sit ungdomsliv har skulle leve med det stempel som den omskårne pige i et lokalsamfund.

I sin fortælling arbejder Frederik Ledegaard aktivt med, at lytteren skal kunne sætte sig ind i begge sider af sagen. Han fremlægger alt, der kunne indikere, at forældrene er skyldige og giver plads til de uoverensstemmelse, der er i forældrene og pigernes forklaringer om, hvad der skete på rejsen til Afrika. Han undersøger de aspekter af sagen, som politiet ikke har undersøgt, ved at kontakte den onkel, der angiveligt er gerningsmanden, der har omskåret pigerne, og han sætter en lokal researcher til at lede efter pigernes journalist på hospitaler i Nairobi.

Det giver plads til, at lytteren i det ene øjeblik må tænke, at forældrene er skyldige, og i det andet at de er uskyldige. Dette giver lytteren en bedre forståelse af sagens mange kompleksiteter og er forbilledlig journalistisk formidling, der samtidig lader lytteren danne sine egne konklusioner om, hvorfor sagen er endt, som den er.

Afsløringerne i Frederik Ledegaards journalistik kan ikke bare få konsekvenser for familien fra Fredericia, der nu har anmodet sagen om at blive genoptaget på baggrund af podcasten, men den kan også få konsekvenser for alle fremtidige retssager, hvor Retslægerrådet bliver involveret, for nu vil et flertal af Folketingets politikere ændre reglerne, så de samme læger fra Retslægerrådet ikke kan vurdere klager af deres egne vurdering.

For denne enestående journalistiske indsats bør årets Cavling-pris tilfalde DR's Frederik Hugo Ledegaard Thim.

Link til podcastserie: <https://www.dr.dk/lyd/p1/det-levende-bevis>

På vegne af

Jens Vithner, Podcast-redaktør, DR Dokumentar

Mikala Krogh, Chef for DR Dokumentar